

MR. F.J.M. NIVARD
1922-2010

door Wim van Veen

Op 28 januari 2010 overleed te Rotterdam mr. F.J.M. (Frans) Nivard, van januari 1974 tot maart 1988 president van de rechtbank Rotterdam.

Nivard werd op 22 juli 1922 geboren in Rotterdam waar hij zijn hele leven is blijven wonen en werken. Het gezin waarvan hij deel uitmaakte was katholiek; zijn vader kwam namens de katholieke kiesvereniging in 1919 in de Rotterdamse gemeenteraad en was van 1920 tot 1935 en van 1940 tot zijn dood wethouder.

Na zijn gymnasiumopleiding aan het Sint Franciscuscollege studeerde Nivard rechten in Leiden maar werd in 1943 gedwongen te werk gesteld in Duitsland. Tenslotte belandde hij in Silezië waar hij door de Russen werd bevrijd. In die periode moest hij uit de krant vernemen dat zijn vader in februari 1945 was overleden. Na de bevrijding pakte Nivard zijn studie in Leiden weer op en voltooide die in hoog tempo. Hij wilde snel aan het werk om zijn moeder financieel te kunnen ondersteunen en zo trad hij in 1946 in dienst als waarnemend griffier bij de rechtbank Rotterdam. Van 1951 tot en met zijn benoeming tot rechter in 1953 was hij tevens lid van de gemeenteraad voor de Katholieke Volks Partij.

Bij zijn benoeming tot rechter mocht Nivard zich de jongste rechter van Nederland noemen. Het jaar daarop trouwde hij met Cecile Roolaart, met wie hij vijf kinderen kreeg. In 1961 werd hij benoemd tot vice-president en in 1979 trad hij aan als president van de rechtbank Rotterdam, als opvolger van mr. J.G.L. Reuder, die meer dan twintig jaar president van de rechtbank was geweest en met wie Nivard al die tijd nauw had samengewerkt.

Toen ik in 1974 aantrad als rechterlijk ambtenaar in opleiding, was Nivard een van de vooraanstaande vice-presidenten, die zich nadrukkelijk met de opleiding bemoeide en over de inhoud daarvan voor die tijd vooruitstrevende ideeën had. Zo liet hij rechterlijke ambtenaren in opleiding delen van getuigenverhoren en comparities onder zijn leiding zelf doen, hetgeen toen nog geheel nieuw en niet onomstreden was. Hij was in die tijd ook zeer actief binnen de beroepsorganisatie van rechters en officieren van justitie, de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak. De NVvR heeft zijn rechtspraakbrede taakvervulling beloond met een ere-lidmaatschap. Vermeldenswaard is in dit verband ook zijn lidmaatschap van de Staatscommissie

Herziening Rechterlijke Organisatie; de rapportage van deze commissie is het vertrekpunt geweest voor de huidige inrichting van de gerechten.

Nivard kon goed luisteren, maar was ook bereid zijn eigen mening met kracht te verdedigen. Hij was ook een harde werker en behandelde jaarlijks ongeveer driehonderd kort gedingen, waaronder veel stakingszaken. 'Het is veel moeilijker een einde aan een staking te maken dan een begin', luidde zijn credo. Toch maakte hij in 1983 kordaat een einde aan een ambtenarenstaking, die Nederland in de herfst van dat jaar grotendeels plat had gelegd.

Voor de 'natte' balie was Nivard onmisbaar: 'Nivard was vierentwintig uur per dag, zeven dagen in de week bereid te kijken naar een verzoek tot scheepsbeslag. Zelfs in de rij bij een receptie of in zijn studeerkamer thuis had hij zijn vulpen altijd in de aanslag.' aldus mr. G. Noordam, partner van Schipper Noordam Advocaten en zelf vooral werkzaam in de maritieme praktijk.

In zijn tijd als president heeft Nivard het aantal kort gedingen en bezwaarschriftprocedures sterk zien toenemen. De werkdruk bij de rechtbank steeg navenant. Hierbij onnodig stilstaan deed hij niet: 'met klagen wordt geen enkel probleem opgelost', was zijn uitgangspunt.

Zijn omgeving schetst Nivard als iemand die ervan hield knopen door te hakken, beslissingen te nemen en vooral niet eindeloos te blijven discussiëren. Als opleider leerde Nivard je een korte en bondige stijl zowel ter zitting als bij het schrijven van uitspraken. Mensen die met hem gewerkt hebben, omschrijven hem als een 'pragmatisch kort

geding rechter'. Hij begreep dat als partijen voor zijn tafel neerstreken, zij een oplossing wilden, en liefst snel. Enig ongeduld was hem als persoon ook niet vreemd. Collega's hoorden hem regelmatig zich met enige ergernis afvragen 'waarom alles toch zo lang moest duren'. Noordam memoreert het kleine Friese staartklokje waarop Nivard graag wees bij het begin van een zitting. Als de grote wijzer een kwartiertje was opgeschoven, zou hij ongeduldig worden zo wisten de procespartijen die regelmatig met hem te maken hadden. Naast zijn werkzaamheden voor de rechtbank Rotterdam en de Rechtspraak in het algemeen was Nivard zeer actief in het maatschappelijk leven. In 1950 werd hij gekozen tot lid van de Rotterdamse gemeenteraad voor de fractie van de toenmalige Katholieke Volks Partij. De katholieke kerk lag hem nauw aan het hart. In het kerkbestuur van zijn parochie was hij vice-voorzitter. Van 1973 tot 1975 was hij voorzitter en secretaris van het bestuur van het Sint Franciscus Gasthuis. De bouw en verhuizing van de Schiekade naar de huidige locatie heeft hij van nabij meegemaakt. In 1957 trad hij bij de Bondsspaarbank Rotterdam aan als commissaris en daar heeft hij in verschillende functies de ontwikkeling meegemaakt van de Verenigde Spaarbanken naar Fortis-AMEV. In dit proces was hij vooral trots op zijn rol bij de totstandkoming van het VSB-fonds. Hij is tot zijn 75ste levensjaar voorzitter van dit fonds gebleven. Ook was hij actief lid van de *Rotary*.

Bij zijn afscheid als president in 1988 werd hij op basis van zijn gehele maatschappelijke carrière benoemd tot Commandeur in de Orde van Oranje-Nassau. Tijdens de

Frans Nivard heeft een schitterende rechterlijke loopbaan gekend. Hij mocht zich in 1953 de jongste rechter van Nederland noemen en zijn prachtige carrière beëindigde hij als president van de Rotterdamse rechtbank. Hij bemoeide zich intensief met de modernisering van de opleiding van rechterlijke ambtenaren. De beroepsorganisatie –de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak– heeft van zijn grote kennis en praktische inslag mogen profiteren: hij stond niet voor niets als ‘pragmatisch kort-geding-rechter’ te boek. Zijn grote ervaring kwam hem zeer van pas in zijn vele maatschappelijke functies, waaronder die van voorzitter van het VSB-fonds. Rechts op de foto Nivard bij zijn afscheid van de rechtbank. (foto rechtbank Rotterdam)

afscheidzitting hing de toenmalige minister van Justitie, mr. F. Korthals Altes hem de versierselen om. In zijn afscheidsrede waarschuwde Nivard, ook toen al, voor ‘de aantasting van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht’ en pleitte voor een ‘griffier nieuwe stijl met uitbreiding van bevoegdheden’. Daarna bleef hij nog dingen voor de rechtbank doen; zo werkte hij mee aan het in 1997 verschenen boekje *Herinneringen aan*

de Noordsingel, onder redactie van de oud-hoofdofficier van justitie J.D. de Jong en de oud-presidenten L.F.D. ter Kuile en F.J.M. Nivard.

Nivard was een vooraanstaand lid van de rechterlijke macht. Hij heeft decennia lang een belangrijk stempel gedrukt op de rechtspraak in zijn geliefde stad Rotterdam.